

Datum vergadering	: 30 maart 2023	Agendapunt : S 2.5
Zaaknummer	: 2022-034141	
Programma	: Samenleving	
Portefeuillehouder	: J. De Robles	
Commissie	: Leven	
Onderwerp	: Maatregelen compensatie verhoogde energiekosten	
Bijlage	: Raadsbesluit Maatregelen compensatie verhoogde energiekosten	

Korte inhoud

Steeds meer inwoners gaan gebukt onder hoge vaste lasten en stijgende uitgaven. Ook in 2023 neemt het Rijk maatregelen om de koopkracht van inwoners te herstellen. Er komt opnieuw een energietoeslag voor inwoners met een laag inkomen, sinds 1 januari 2023 is een prijsplafond van kracht voor alle huishoudens en kleinverbruikers, er geldt een afsluitverbod voor gas en elektriciteit, en sinds 7 februari is er een privaat landelijk noodfonds met bijdrage van het Rijk. Deze maatregelen geven nu (nog) niet voor alle huishoudens verlichting. Daarom stelt het college twee maatregelen voor om acute problemen vanwege stijgende energiekosten te verminderen en te voorkomen: het verhogen van het bedrag voor de Energietoeslag 2022 van € 1.300 naar € 1.800 en het instellen van een lokaal noodfonds die vanwege de energiekosten in acute financiële problemen zitten of dreigen te komen.

Aan de Raad.

Overwegingen

Ondanks de landelijke maatregelen, verwachten we een groeiend aantal huishoudens in Uithoorn dat op korte termijn in de knel komt. Hier zijn een aantal redenen voor:

- Uit onderzoek van TNO blijkt dat de energiearmoede in Nederland is gestegen, ondanks de compensatiemaatregelen van de overheid. Ook in Uithoorn is dit het geval. De energiearmoede is in Uithoorn van 5,1% naar 5,8% gestegen.¹
- In Uithoorn is het aantal klanten bij de Voedselbank gestegen met 62 % (van 65 gezinnen naar 105 gezinnen)
- De kosten zijn juist in de wintermaanden hoog en de beoogde ingangsdatum van de wetswijziging voor de energietoeslag is juni 2023. Gemeenten kunnen de energietoeslag 2023 pas uitkeren, wanneer de wet in werking is getreden;
- Bewindvoerders hebben zorgen gedeeld over meer dan 20 cliënten die de komende tijd niet een sluitende begroting hebben, vanwege een stijging van de energiekosten;
- Er wordt een stijging verwacht van het aantal betalingsachterstanden in de komende maanden. Ook was er het afgelopen jaar een stijging van het aantal huishoudens dat heeft moeten terugvallen op spaargeld of het lenen van familie en vrienden om de rekeningen betaald te krijgen². Ondanks de dempende werking van de maatregelen, verwachten we dat een deel zich gaat vertalen in (problematische) betalingsachterstanden.

Het college stelt twee maatregelen voor om acute problemen vanwege stijgende energiekosten te verminderen en te voorkomen: het verhogen van het bedrag voor de Energietoeslag 2022 en een lokaal noodfonds. Dit voorstel draagt bij aan het behalen van de maatschappelijke effecten en opgaven zoals vastgesteld in de programmabegroting; onze

¹ [Energiearmoede voorkomen | TNO](#)

² [Nibud: betalingsproblemen stapelen zich op - Nibud](#)

inwoners ervaren welzijn en perspectief en kunnen volwaardig deelnemen aan de samenleving, inwoners hebben de zekerheid dat zij in hun eerste levensbehoeften kunnen voorzien.

Met het verhogen van de energietoeslag 2022 en het opzetten van een lokaal noodfonds worden inwoners eerder geholpen door financiële tegemoetkoming waardoor ergere (betalings-)problemen voorkomen worden. Dit leidt tot verdere bestaansonzekerheid met een effect op andere levensgebieden, zoals gezondheid, wonen en werken.

1. Maatregel 1: Energietoeslag 2022 verhogen

In november 2022 heeft de gemeenteraad besloten om de inkomensgrens voor energietoeslag in Uithoorn te verhogen van 120% van het Wettelijk Sociaal Minimum (Wsm) naar 130% (Wsm). Rechthebbenden konden de energietoeslag 2022 aanvragen t/m 31 januari 2023. Op 13 februari 2023 zijn er 1190 aanvragen toegekend. Nog 50 aanvragen worden beoordeeld. Met 1260 toekenningen zou de toeslag een bereik van 90% hebben.

Energietoeslag 2023

Begin januari werd bekend dat het ingaan van de wetwijziging energietoeslag 2023 in juni voorzien is en dat gemeenten vooruitlopend hierop nog niet over kunnen gaan tot toekenning en uitbetaling. Het is daarom niet realistisch dat rechthebbenden voor oktober 2023 de energietoeslag zullen ontvangen.

De gemeente krijgt opnieuw beleidsvrijheid om de doelgroep energietoeslag 2023 te bepalen op basis van inkomen, de periode waarover het inkomen in aanmerking wordt genomen (referteperiode), wel of niet meewegen van vermogen en de hoogte van het bedrag.

Energietoeslag 2022 verhogen

Het Rijk heeft een deel van het gereserveerde bedrag voor de energietoeslag 2023 beschikbaar gesteld via de decembercirculaire 2022. Hiermee biedt het Rijk gemeenten de mogelijkheid om de energietoeslag van 2022 te verhogen met €500,-. Uitvoering gebeurt op basis van de wet en beleidsregels energietoeslag 2022 en moet voor juli 2023 worden uitgekeerd. Dit betekent dat de volledige doelgroep voor 2022 (t/m 130% van het Wsm) een verhoging ontvangt bij keuze voor deze mogelijkheid. Dit heeft als consequentie dat de doelgroep energietoeslag 2023 dan maximaal €800 zal ontvangen.

Omdat de verwachting is dat een groeiend aantal huishoudens in Uithoorn op korte termijn in de knel komt, is het college van mening dat gebruik gemaakt moet worden van de mogelijkheid die het Rijk biedt om de energietoeslag voor 2022 te verhogen van € 1.300 naar €1.800,-. Hiermee voelen 1260 huishoudens met een laag inkomen direct verlichting op hun financiële situatie.

2. Maatregel 2: Tijdelijk lokaal noodfonds voor huishoudens in crisissituaties

Het is nog onduidelijk wat de effecten van de maatregelen zullen zijn voor verschillende doelgroepen. Er zijn wel diverse signalen dat sommige inwoners in de knel (dreigen te) komen door stijgende energieprijzen, ondanks het prijsplafond. Hierdoor ontstaan acute betalingsachterstanden die kunnen leiden tot een crisissituatie.

Het college vindt het wenselijk om een tijdelijke vangnetregeling voor noodsituaties op te zetten en stelt voor een tijdelijk lokaal noodfonds op te richten.

Voor het lokale noodfonds wordt voorgesteld een bedrag ter beschikking te stellen van €25.000,-, exclusief uitvoeringskosten ter hoogte van € 6.500. Separaat aan uw besluit werkt het college aan een uitvoeringsplan en -regels voor het noodfonds. Hierin wordt ook meegenomen waar het noodfonds het beste belegd kan worden (intern of extern).

Wat doen we nog meer?

- Bij Vroegsignalering- worden er huisbezoeken afgelegd waarbij ook aandacht is voor energieachterstanden;
- Via extra communicatie in kranten en op social media wordt nadruk gelegd op het aanbod aan inkomensondersteunende maatregelen;
- Financieel Café: ondersteunt mensen met invullen energie aanvragen;

- Samenwerking met de Nederlandse Schuldhulprouwe en Over Rood om inwoners en ondernemers van Uithoorn met financiële (hulp-)vragen beter te bereiken en ondersteunen;
- Er zijn 2 energiecoaches – Zij adviseren huishoudens betreft mogelijke energiebesparingen;
- Afstemming met de afdeling duurzaamheid over isolerende maatregelen en huishoudens met een laag inkomen en een slecht geïsoleerde woning die daarvoor in aanmerking komen.

Het college werkt daarnaast aan een nieuwe nota bestaanszekerheid. Hierin is aandacht voor meer structurele oplossingen om de bestaanszekerheid van inwoners te vergroten.

Alternatieven

Alternatieven maatregel 1 Energietoelage 2022 verhogen

Alternatief voor maatregel 1 is om de Energietoelage van 2022 niet te verhogen. De gemeente wacht tot de Wet energietoelage 2023 in werking is getreden en stelt nieuwe beleidsregels op voor de Energietoelage 2023. Hierin wordt ook de doelgroep bepaald. Indicatie voor de toelage 2023 van deze doelgroep is dan niet €800,-, maar €1.300,-. Voor dit alternatief is niet gekozen omdat de nieuwe wet pas rond de zomer wordt verwacht en hierdoor pas na de zomer een voorstel aan de raad kan worden voorgelegd. Dit betekent dat inwoners tot oktober/november moeten wachten op hun energietoelage over 2023.

Alternatieven maatregel 2 Lokaal noodfonds voor huishoudens in een noodsituatie

Met betrekking tot maatregel 2 zijn er twee alternatieven.

- Individuele bijzondere bijstand verruimen voor energiekosten. Veel gemeenten stellen aparte beleidsregels bijzondere bijstand op voor energiekosten. Er is juridische onenigheid of energiekosten onder bijzondere bijstand mogen vallen. Bij het verruimen van de bijzondere bijstand moeten aparte regels en kaders opgesteld worden. Hierbij is het risico groot dat er alsnog inwoners buiten de boot vallen, die wel te maken hebben met een acute noodsituatie. Het college acht het wenselijk om een vangnetregeling op te zetten waar maatwerk geboden kan worden en verkiest daarom een noodfonds boven bijzondere bijstand.
- Geen lokaal noodfonds inrichten. Er is een landelijk privaat noodfonds voor een ruime doelgroep. Inwoners tot 200% van het Wsm komen in aanmerking en er dient sprake te zijn van een hoge energierekening in verhouding tot het inkomen (hoger dan 10-13% van het inkomen). Het noodfonds is met terugwerkende kracht ingesteld van oktober 2022 tot april 2023. Het is de verwachting dat het landelijke noodfonds voor veel huishoudens als vangnet kan dienen. Gezien de huidige situatie vindt het college het belangrijk om aanvullend ook een lokaal vangnet te hebben voor haar inwoners.

Aanpak

Direct na het raadsbesluit wordt de procedure van verhoogde toekenning en uitbetaling van de verhoogde energietoelage 2022 in gang gezet. Daarnaast zal hierover op de website en de (sociale) media worden gepubliceerd.

Na het raadsbesluit neemt het college zo spoedig mogelijk een besluit over de uitvoering van het lokale noodfonds, zodat inwoners met acute problemen hier een beroep op kunnen doen. Op de website en de (sociale) media wordt het noodfonds onder de aandacht gebracht.

Financiële overwegingen

Voor de uitvoering van deze twee maatregelen is nodig:

- a. € 646.000 voor de €500 energietoelage voor 1.260 HH 3e tranche (inclusief uitvoeringskosten)
- b. € 31.500 voor het Tijdelijke Noodfonds (inclusief uitvoeringskosten)
- c. Dit is totaal: € 677.500

Er zijn nog kosten die doorlopen vanuit 2022 met het afhandelen van de aanvragen van de 1e en 2e tranche: € 165.000

- d. Totale uitgaven: € 842.500 (€ 677.500 + € 165.000)

Totaal beschikbare middelen: (komen in de budgetegalisatiereserve bij de jaarrekening 2022)

- a. € 550.000 bedrag Rijk voor uitvoeren 3e tranche € 500 (decembercirculaire)
- b. € 217.600 restant uitgaven 1e en 2e tranche, budget 2022 (verstrekkingen en uitvoeringskosten)
- c. Dit is totaal: € 767.600

- d. Totaal tekort: € 74.900

Dit bedrag kan worden gedekt uit de extra inkomsten BUIG. Zo blijven de uitgaven gedekt binnen hetzelfde (deel)programma.

Communicatie

Inwoners die eerder een toekenning over 2022 ontvangen hebben ontvangen automatisch €500,- extra. Hierover wordt breed gecommuniceerd via lokale (sociale) media.

Over het noodfonds wordt breed gecommuniceerd via (social) media en de lokale kranten.

Participatie

Gedurende de voorbereiding op dit collegevoorstel is afstemming geweest met de Voedselbank, vroegsignaleerders, het financieel café, bewindvoerders en ook de huurdersvereniging om een beeld te krijgen van de problemen van inwoners als gevolg van de gestegen energiekosten.

Duurzaamheid

Deze maatregel is ondersteunend aan een breed pakket, waaronder isolerende maatregelen en verduurzaming van huizen. Zowel Eigen Haard, als Wonen en Werken, als de woningcorporatie hebben een mandaat om dit te verwezenlijken. Armoede en schulden, denkt mee en levert gegevens aan waar die helpend zijn bij het prioriteren van de doelgroep mensen met een laag inkomen en een woning met een lage energetische kwaliteit.

Externe reacties

N.v.t.

Voorstel

Voorgesteld wordt om in te stemmen met het verhogen van de energietoeslag 2022 met € 500,- en een bedrag van €25.000,- te reserveren voor een lokaal noodfonds. De totale kosten in 2023 voor de 1e tot en met de 3e tranche van € 842.500 voor € 767.600 te dekken vanuit de budgetegalisatiereserve en het verschil van € 74.900 te dekken uit de extra inkomsten BUIG.

burgemeester en wethouders van Uithoorn,

de secretaris,

de burgemeester,

mevr. M.C. Wegewijs

dhr. P.J. Heiliegers